

การควบคุมประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ
โดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญและศาลยุติธรรม

นายพิสิฐ ธรรมกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำรงหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-876-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CONTROL OF CONSTITUTIONALITY OF THE REVOLUTIONARY ORDER
BY THE CONSTITUTIONAL TRIBUNAL AND COURT OF JUSTICE

MR. PISIT THAMAKUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

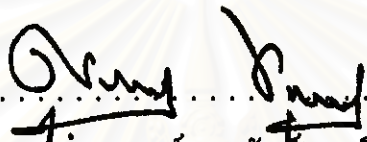
Academic year 1997

ISBN 974-637-876-7

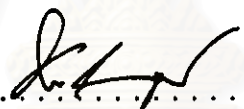
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การควบคุมประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารมิให้
ขัดรัฐธรรมนูญโดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญและศาลยุติธรรม
โดย นายพิสิฐ ชรรมกุล
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ และ อ.จรัญ ภัคศิธนากุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

 ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.นายแพทย์ สุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

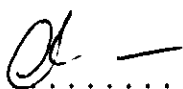
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(ศ.ดร.อมร จันทรสมบุญ)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์)

 ..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อ.จรัญ ภัคศิธนากุล)

 ..... กรรมการ
(รศ.คำรณี บุรณะนนท์)

 ..... กรรมการ
(รศ.ดร.วิจิตรา พึ่งลัดดา)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พิธีกรรมฤๅ : การควบคุมประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติรัฐประหารมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ โดยคณะ
ตุลาการรัฐธรรมนูญและศาลยุติธรรม (THE CONTROL OF THE CONSTITUTIONALITY OF
THE REVOLUTIONARY ORDER BY THE CONSTITUTIONAL TRIBUNAL AND COURT
OF JUSTICE) อ.ที่ปรึกษา : ศศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ ,อ.ที่ปรึกษาร่วม : อ.จรัญ ภักดีธนากุล ,
176 หน้า. ISBN : 974-637-876-7

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาคำบังคับทางกฎหมายของประกาศคณะปฏิวัติ รวมถึงศึกษา
องค์กรที่ใช้อำนาจตรวจสอบกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญของไทยในอดีตที่มีมากกว่าหนึ่งองค์กร ซึ่งมักจะมีการใช้
อำนาจตรวจสอบดังกล่าวที่ต่างกัน โดยเฉพาะเมื่อมีการปฏิวัติล้มล้างรัฐธรรมนูญและเป็นเหตุให้องค์กรที่ใช้อำนาจ
ตรวจสอบกฎหมายนั้น ต้องสิ้นสภาพไปตามรัฐธรรมนูญด้วย ฉะนั้นกรณีนี้จึงมีปัญหาคือการพิจารณาถึงการใช้อำนาจ
ขององค์กรทั้งหลายว่า สมควรจะให้้องค์กรใดเป็นผู้มีอำนาจตรวจสอบถึงความชอบของประกาศคณะปฏิวัติว่า
ประกาศคณะปฏิวัติฉบับใดสมควรจะมีคำบังคับเป็นกฎหมาย ซึ่งเมื่อได้ศึกษาถึงแนวคำวินิจฉัยของคณะตุลาการ
รัฐธรรมนูญ และศาลยุติธรรมของไทยในอดีต รวมทั้งจากที่ได้ศึกษารูปแบบ และคำวินิจฉัยขององค์กรที่ใช้อำนาจ
ตรวจสอบกฎหมายมิให้ขัดรัฐธรรมนูญในนานาอารยประเทศพบว่า ในนานาอารยประเทศขององค์กรที่มาทำหน้าที่
ตรวจสอบความชอบของกฎหมายและประกาศคณะปฏิวัติมิให้ขัดรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องเป็น
องค์กรที่สามารถใช้อำนาจได้อย่างถาวรและต่อเนื่อง และจะมีการตรวจสอบได้เฉพาะเมื่อประกาศของคณะปฏิวัติมี
คำบังคับเป็นกฎหมายโดยสมบูรณ์แล้ว ทั้งนี้เพราะการที่จะพิจารณาว่ากรรมวิธีหรือที่มาของการออกประกาศคณะ
ปฏิวัติฉบับใดจะชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ย่อมต่างกับการพิจารณาว่าประกาศคณะปฏิวัติจะมีเนื้อหาสาระชอบ
ด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งการพิจารณาถึงเนื้อหาของประกาศคณะปฏิวัติ ว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญและมีคำบังคับ
เป็นกฎหมายเทียบได้กับกฎหมายลำดับใดนั้น ต้องพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของการออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับนั้น
ด้วยว่ามีเจตนารมณ์และจุดประสงค์ที่ต้องการจะให้ผลบังคับเป็นกฎหมาย ในขณะที่หลักเกณฑ์การพิจารณาถึง
กรรมวิธีหรือที่มาของการออกประกาศดังกล่าวคือพิจารณาถึงบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้อำนาจไว้ด้วย
อันเป็นการพิจารณาขั้นต้นก่อนก่อนที่จะไปพิจารณาถึงเนื้อหาของประกาศคณะปฏิวัติฉบับนั้น แม้ว่ากรรมวิธี
หรือที่มาของกฎหมายใดจะมีที่มาโดยมิชอบก็หาได้มีความหมายว่า กฎหมายหรือประกาศคณะปฏิวัติฉบับนั้นจะมี
เนื้อหาที่ไม่ชอบ และไม่มีผลบังคับไปด้วยแต่อย่างใด

ดังนั้น จึงได้ข้อสรุปว่า เมื่อมีประเด็นปัญหาที่ต้องตรวจสอบถึงความชอบด้วยกฎหมายมิให้ขัด
รัฐธรรมนูญของไทยไม่ว่ากฎหมายนั้นจะมีที่มาหรือกรรมวิธีเช่นใด กระบวนการตรวจสอบความชอบของกฎหมายมิ
ให้ขัดรัฐธรรมนูญย่อมต้องมีรูปแบบ และกระบวนการที่เป็นเอกเทศแยกต่างหากจากกระบวนการตรวจสอบในทาง
แพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง เว้นแต่เมื่อมีการปฏิวัติและในระหว่างที่มีการปฏิวัตินั้นจะไม่ม้องค์กรที่สามารถ
ตรวจสอบได้ จึงจะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรมในฐานะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการและเป็นองค์กรที่
สามารถใช้อำนาจได้อย่างถาวรและต่อเนื่องเป็นผู้มีอำนาจตรวจสอบ

ภาควิชา .....นิติศาสตร์.....
สาขาวิชา .....นิติศาสตร์.....
ปีการศึกษา ..... 2540 .....

ลายมือชื่อนิติศ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

** C770552 : MAJOR Public law

KEY WORD: CONSTITUTIONALITY/ REVOLUTIONARY / CONSTITUTIONAL TRIBUNAL / COURT OF JUSTICE

PISIT THAMAKUL : THE CONTROL OF THE CONSTITUTIONALITY OF THE REVOLUTIONARY ORDER BY THE CONSTITUTIONAL TRIBUNAL AND COURT OF JUSTICE . THESIS ADVISOR : ASSIST.PROF. NANTAWAT BORAMANAND, Ph.D. THESIS COADVISOR : JARAN PUKDITANAKUL, 176 pp. ISBN 974-637-876-7

The purpose of this thesis is to study the constitutionality of the revolutionary orders and the body exercising power to examine such orders by comparing the situations in Thailand and in some other civilized countries. In Thailand, there was a different procedure in controlling the constitutionality of orders as the competent body had been changed several times in particular when the constitution was repealed according to the revolution. Therefore, it must be considered that which body should exercise the power.

According to the study from the decisions of the Thai Constitutional Tribunals and of the Courts of Justice as well as the control system of the other countries, the control body should be a permanent one and the examination should be made only after the effectiveness of the orders. This is because the control over the legality of the announcement of the orders is different from the control over the constitutionality of the substance of the orders. In the later case, the objectives of the announcement and the purpose of enforcing such orders as laws must be taken into account, while in the former case, it must consider whether there is any provision of law empowering such announcement. However, it should be noted that the illegality of the announcement of orders does not always make the orders unconstitutional.

In conclusion, it should be proposed that there should be a permanent body to control over the constitutionality of the revolutionary orders in Thailand. Such body must separate from the civil, criminal and administrative procedures except during in the revolution or the state of emergency which there is no a special body to exercise the power. In that case, the courts of justice as a permanent judicial organ shall exercise the power.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..........

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจและประโยชน์หากมีที่ผู้อ่านวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับจะเกิดขึ้นมิได้ถ้าปราศจากบิดา มารดา ผู้ให้ชีวิตและ สติปัญญาแก่ข้าพเจ้า และขอขอบคุณท่าน ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ท่านอาจารย์รัฐภักดีธนากุล และ ผศ.ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สัมฤทธิ์ผล

เหนือสิ่งอื่นใด ขอขอบคุณ นางสาวภัทรา สถาพรตระกูล รวมทั้งเพื่อนร่วมงาน รุ่นพี่ และน้อง ๆ ที่คอยให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือตลอดจนสร้างประกายความคิดในการเขียนวิทยานิพนธ์จนทำให้ข้าพเจ้าเป็นมหาบัณฑิตสมใจปรารถนาและที่นี้จะขาดมิได้ขอขอบคุณนางสาวนาถฤดี เสือมาก ที่กรุณาสละเวลาเป็นผู้จัดทำรูปเล่มวิทยานิพนธ์นี้

พิสิฐ ธรรมกุล

มีนาคม 2541

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทนำ	1
บทที่ 1 การปฏิวัติ รัฐประหารกับอำนาจในการสถาปนากฎหมายของ คณะปฏิวัติ รัฐประหารในประเทศไทย	11
1. การปฏิวัติ รัฐประหารในประเทศไทย	11
2. อำนาจของคณะปฏิวัติ รัฐประหารในการสถาปนา รัฐธรรมนูญ	14
3. อำนาจของคณะปฏิวัติ รัฐประหารใน การออกกฎหมาย	21
บทที่ 2 รูปแบบและกระบวนการควบคุมกฎหมายและประกาศหรือ คำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารมิให้ขัดรัฐธรรมนูญใน ประเทศไทย	26
1. การควบคุมกฎหมายที่ออกโดยกระบวนการนิติบัญญัติ มิให้ขัดรัฐธรรมนูญในประเทศไทย	27
1.1 โดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ (constitutional tribunal) หรือศาลรัฐธรรมนูญ (the constitutional court)	31

1.2	โดยศาลยุติธรรม (court of justice)	39
2.	การควบคุมประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารมิให้ขัดรัฐธรรมนูญในประเทศไทย	41
3.	คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญหรือศาล รัฐธรรมนูญที่ยอมรับความเป็นกฎหมายของประกาศ หรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหาร	45
4.	คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญหรือศาล รัฐธรรมนูญที่ปฏิเสธความเป็นกฎหมายของประกาศ หรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหาร	47
5.	คำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมที่ยอมรับความเป็นกฎหมาย ของประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหาร	49
6.	คำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมที่ปฏิเสธความเป็นกฎหมาย ของประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหาร	53
บทที่ 3	การปฏิวัติ รัฐประหารกับอำนาจในการสถาปนากฎหมายของ คณะปฏิวัติ รัฐประหารในนานาอารยประเทศ	57
1.	การปฏิวัติ รัฐประหารในนานาอารยประเทศ	57
2.	อำนาจของคณะปฏิวัติ รัฐประหาร ในการสถาปนา รัฐธรรมนูญในนานาอารยประเทศ	60

3.	อำนาจของคณะปฏิวัติ รัฐประหารในการออกกฎหมาย ในนานาอารยประเทศ	62
บทที่ 4	รูปแบบและกระบวนการควบคุมกฎหมาย และประกาศหรือ คำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารมิให้ขัดรัฐธรรมนูญใน ต่างประเทศ	65
1.	การควบคุมกฎหมายและประกาศของคณะปฏิวัติ มิให้ขัดรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ	65
1.1	โดยคณะตุลาการรัฐธรรมนูญหรือศาลรัฐธรรมนูญ ของประเทศฝรั่งเศส (conseil constitu tionnel)	69
1.2	โดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา (supreme court)	76
1.3	ศาลรัฐธรรมนูญเยอรมัน (bundesverfassung sgericht)	89
2.	การควบคุมประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหาร มิให้ขัดรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ	108
3.	คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญหรือศาล รัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสในคดีควบคุมกฎหมายและ ประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารให้ขัด รัฐธรรมนูญ	110
4.	คำวินิจฉัยของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาในคดี ควบคุมกฎหมายและประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารมิให้ขัดรัฐธรรมนูญ	114

บทที่ 5	บทวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติ รัฐประหารและเปรียบเทียบ รูปแบบการควบคุมกฎหมายและประกาศ หรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารมิให้ขัดรัฐธรรมนูญในประเทศไทยกับในนานาอารย ประเทศ	121
	1. การปฏิบัติ รัฐประหารของไทยกับต่างประเทศและ อำนาจในการสถาปนากฎหมายของคณะปฏิวัติ รัฐประหารในประเทศไทยกับต่างประเทศ	121
	2. รูปแบบการควบคุมกฎหมายที่ออกโดยกระบวนการ นิติบัญญัติและประกาศหรือคำสั่งของคณะปฏิวัติ รัฐประหารมิให้ขัดรัฐธรรมนูญในประเทศไทย กับต่างประเทศ	123
	2.1 วิเคราะห์รูปแบบการควบคุมโดยคณะตุลาการ รัฐธรรมนูญ	125
	2.2 วิเคราะห์รูปแบบการควบคุมโดยศาล	133
	2.3 วิเคราะห์รูปแบบการควบคุมในระบบสากล	138
บทที่ 6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	143
	รายการอ้างอิง	150
	ภาคผนวก	165
	ประวัติผู้เขียน	176